

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

Факултет заштите на раду у Нишу

др Јасмина Радосављевић

*Просторно планирање и
заштита животне средине*

Ниш, 2010. године

Јасмина М. Радосављевић
„Просторно планирање и заштита животне средине“

Издавач:

Факултет заштите на раду у Нишу

За издавача:

др Љиљана Живковић, ред. проф., декан

Рецензенти:

др Ненад Живковић, ред. проф.

Факултет заштите на раду Универзитета у Нишу

др Никола Цекић, ред. проф.

Грађевинског факултета Универзитета у Нишу

Корице:

Родољуб Аврамовић

Штампа: „Ми-сорс“ Ниш

Тираж: 300

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

711.1(075.8)

502.15(075.8)

РАДОСАВЉЕВИЋ, Јасмина, 1961-

Просторно планирање и заштита животне средине / Јасмина Радосављевић, - Ниш : Факултет заштите на раду, 2010 (Ниш : МСорс центар). – 407 стр. : илустр. ; 30 cm

На врху насл. стр.: Универзитет у Нишу. – Тираж 300. – Библиографија: стр. 401-408 и уз свако поглавље. – Регистар. – Summaries.

ISBN 978-86-6093-017-2

а) Просторно планирање б) Животна средина – Заштита
COBISS.SR-ID 175909132

Одлуком Наставно-научног већа Факултета заштите на раду у Нишу број: 03-221/4 од 27.04.2010. године, усвајају се рецензије рукописа који је одобрен за штампу као уџбеник.

Садржај

РАЗВОЈ ГРАДОВА КРОЗ ДРУШТВЕНО ИСТОРИЈСКЕ ЕПОХЕ	9
1.0. РАЗВОЈ ГРАДОВА КРОЗ ДРУШТВЕНО ИСТОРИЈСКЕ ЕПОХЕ	15
1.1. НАСЕЉА У РОДОВСКИМ ЗАЈЕДНИЦАМА	15
1.2. НАСЕЉА РОБОВЛАСНИЧКОГ ДРУШТВА	19
1.2.1. <i>Египат</i>	19
1.2.2. <i>Месопотамија</i>	22
1.2.2.1. Период Сумера и Акада	23
1.2.2.2. Асирија	24
1.2.2.3. Вавилонија	25
1.2.2.4. Персија	27
1.3. АНТИЧКА ГРЧКА	28
1.3.1. <i>Грчка у архајско доба</i>	28
1.3.2. <i>Грчка у класичном периоду</i>	29
1.3.3. <i>Грчка у хелинистичком периоду</i>	32
1.4. ГРАДОВИ РИМСКЕ ИМПЕРИЈЕ	33
1.4.1. <i>Град Рим</i>	37
1.5. ГРАДОВИ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ	40
1.5.1. <i>Типологија средњевековних градова</i>	41
1.5.2. <i>Урбанистичка делатност средњевековних градова</i>	42
1.6. ГРАДОВИ РЕНЕСАНСЕ	47
1.6.1. <i>Идеални градови</i>	50
1.7. ГРАДОВИ 16. И 17. ВЕКА – ПЕРИОД БАРОКА	51
1.8. ГРАДОВИ У НОВОМ ВЕКУ- ПРЕДИНДУСТРИЈСКИ И ПОСТИНДУСТРИЈСКИ ГРАД	57
1.8.1. <i>Улога железничког и друмског саобраћаја у процесу урбанизације и индустријализације</i>	61
1.8.2. <i>Теоријска разрада функционалне структуре града</i>	64
1.9. ГРАДОВИ 20. И 21. ВЕКА	71
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:	74
ЛИТЕРАТУРА:	75
ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	77
2.0. ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ	83
2.1. ПОЈАМ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	83
2.2. ПРЕДМЕТ ПРОУЧАВАЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	84
2.3. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	85
2.4. ЗАДАЦИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	85
2.5. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	86
2.6. ПОВЕЗАНОСТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА СА ДРУГИМ НАУКАМА	88
2.7. ПЛАНЕРСКИ ТИМ	89
2.8. МЕТОДОЛОГИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА	89
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:	91
ЛИТЕРАТУРА	92

ПРОСТОРНИ ПЛАНОВИ	93
3.0. ПРОСТОРНИ ПЛАНОВИ	99
3.1. ЗАДАЦИ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА.....	99
3.2. ВРСТЕ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА.....	100
3.3. ИЗРАДА ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА	101
3.3.1. Спецификација радних активности по фазама израде просторних планова	102
3.4. САДРЖИНА ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА	116
3.5. УСКЛАЂЕНОСТ ПРОСТОРНИХ И УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА.....	117
3.6. ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.....	118
3.7. РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН	127
3.8. ПРОСТОРНИ ПЛАН ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ.....	131
3.9. ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ (ППППН).....	138
3.9.1. Садржај просторног плана подручја посебне намене (ППППН)	140
3.10. УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ.....	145
3.10.1. Урбанистички планови.....	145
3.10.1.1. Генерални урбанистички план	148
3.10.1.2. План генералне регулације.....	152
3.10.1.3. План детаљне регулације.....	153
3.11. УРБАНИСТИЧКО - ТЕХНИЧКИ ДОКУМЕНТИ	161
3.11.1. Урбанистички пројекат.....	161
3.11.2. Пројекат препарцелације и парцелације	165
3.12. ЛОКАЦИЈСКА ДОЗВОЛА	166
3.13. САСТАВНИ ДЕЛОВИ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА	172
Питања за проверу знања:	174
ЛИТЕРАТУРА	175
ПРОСТОРНА СТРУКТУРА ГРАДА	177
4.0. ПРОСТОРНА СТРУКТУРА ГРАДА	183
4.1. ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАЊЕ У ГРАДОВИМА	183
4.2. ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ ЗОНЕ СТАНОВАЊА	186
4.2.1. Изградња у стамбеној зони	197
4.3. ИНДУСТРИЈСКА ЗОНА	204
4.4. ЗЕЛЕНЕ ГРАДСКЕ ПОВРШИНЕ	207
4.4.1. Значај градског зеленила	209
4.4.1.1. Утицај вегетације на ветар.....	209
4.4.1.2. Утицај вегетације на микроклиму градске територије	210
4.4.1.3. Фитонцидне особине зеленила	211
4.4.1.4. Заштита од аерозагађења зеленилом	211
4.4.1.5. Утицај зеленила на клизишта	212
4.4.1.6. Утицај зеленила на ниво саобраћајне буке	212
4.4.2. Просторно функционална организација простора градског зеленила.....	213
4.5. ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ ТЕХНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	216
4.5.1. Саобраћајна инфраструктура.....	217
4.5.1.1. Ванградски саобраћај.....	217
4.5.1.2. Градски саобраћај.....	222
4.5.1.3. Елементи коридора градске улице.....	224
4.5.1.4. Мирујући саобраћај – паркинг простори	232
4.5.1.5. Паркирање у гаражама	237

4.5.2. Комунална инфраструктура.....	240
4.5.2.1. Урбани водоводни системи.....	240
4.5.2.2. Урбани канализациони системи.....	248
4.5.3. Електроенергетски урбани системи.....	261
4.5.3.1. Даљинско грејање.....	264
4.5.4. Инфраструктура за заштиту животне средине – збрињавање комуналног чврстог отпада.....	267
4.5.4.1. Стратегије управљања отпадом у 21. веку.....	268
4.5.4.2. Сакупљање и транспорт комуналног чврстог отпада.....	268
4.5.4.3. Особине комуналног чврстог отпада.....	270
4.5.4.4. Методе третмана комуналног чврстог отпада.....	271
4.5.4.5. Одлагање отпада на санитарне депоније.....	273
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	282
ЛИТЕРАТУРА:.....	283
ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	287
5.0.ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	293
5.1. СТАЊЕ И ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРИРОДНИХ РЕСУРСА У СРБИЈИ.....	293
5.2. ОДРЖИВА ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	306
5.2.1. Просторно планирање и заштита вода.....	307
5.2.2. Просторно планирање и заштита ваздуха.....	309
5.2.3. Просторно планирање и заштита земљишта.....	309
5.2.4. Заштита природних добара.....	311
5.3. ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ.....	311
5.3.1. Фазе у управљању ванредним ситуацијама.....	311
5.3.2. Процена ризика у ванредним ситуацијама.....	313
5.3.3. Процена угрожености у ванредним ситуацијама.....	316
5.3.3.1. Методологија за процену угрожености територије насеља.....	317
5.4. ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА.....	322
5.4.1. Просторно планирање и заштита од пожара.....	325
5.4.1.1. Пројектовање са аспекта заштите од пожара.....	326
5.4.2. Просторно планирање и заштита насеља од поплава.....	332
5.4.2.1. Велике воде као узроци настанка поплава.....	333
5.4.2.2. Узроци настанка великих вода.....	335
5.4.2.3. Појава великих вода на бујичним токовима.....	336
5.4.2.4. Ледене појаве на рекама.....	338
5.4.2.5. Штете проузроковане поплавама.....	338
5.4.2.6. Заштита од поплава.....	339
5.4.2.7. Радови и мере за заштиту насеља од поплава.....	340
5.4.2.8. Радови и мере за одбрану од леда.....	352
5.4.2.9. Превентивне мере одбране од леда.....	353
5.4.2.10. Оперативне методе одбране од леда.....	353
5.4.2.11. Концепт одрживог развоја заштите од поплава.....	353
5.4.2.12. Заштита приобаља великих река.....	354
5.4.2.13. Заштита сливова мањих водотока.....	354
5.4.2.14. Мере за смањење штета у плавним зонама.....	355
5.4.2.15. Пример заштите од поплава - варијантна решења уређења реке Караш за велике воде.....	356
5.5. ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ЗЕМЉОТРЕСА.....	363
5.5.1. Управљање сеизмичким ризиком.....	366
5.5.1.2. Смањење сеизмичког ризика кроз просторно и урбанистичко планирање.....	367
5.5.1.3. Планерске мере за ублажавање последица земљотреса.....	368
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:.....	371
ЛИТЕРАТУРА:.....	373

СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	375
6.0. СТРАТЕШКА ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	381
6.1. ПРИНЦИПИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА.....	381
6.2. ФАЗЕ У ПОСТУПКУ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	382
6.2.1. Одлучивање о изради стратешке процене.....	382
6.2.2. Извештај о стратешкој процени утицаја.....	390
6.2.3. Модел вредновања утицаја просторног плана на животну средину.....	393
ПИТАЊА ЗА ПРОВЕРУ ЗНАЊА:	395
ЛИТЕРАТУРА:	395
ИНДЕКС ПОЈМОВА	399
БИБЛИОГРАФИЈА	401
ПРИЛОЗИ	409